

Tekst kuratorski.

Marshmallow Laser Feast

EVOLVER

Stach Szablowski, kurator BMW Art Club. Przyszłość to sztuka

Galeria Opera / Teatr Wielki - Opera Narodowa

BMW Art Club. Przyszłość to sztuka we współpracy z Teatrem Wielkim - Operą Narodową prezentuje polską premierę projektu EVOLVER. Stworzone przez londyński kolektyw Marshmallow Laser Feast doświadczenie VR dzięki innowacyjnemu połączeniu sztuki, nauki i zaawansowanych technologii daje głęboki wgląd w mikrokosmos ludzkiego ciała i więzi łączących go z makrokosmosem natury. W projekcie EVOLVER łącznikiem między człowiekiem i światem jest oddech – przeżywany i pokazany w sposób, w jaki do tej pory go nie postrzegaliśmy. Przy tworzeniu projektu współpracowały wybitne postaci z różnych dziedzin kultury, między innymi gwiazda kina Cate Blanchett, legendarny twórca filmowy Terrence Malick, a także Jonny Greenwood, Meredith Monk, Jóhann Jóhannsson, Howard Skempton oraz Jon Hopkins – muzycy, których utwory zostały wykorzystane w ścieżce dźwiękowej seansu.

Projekt BMW Art Club. Przyszłość to sztuka wpisuje się w ponad pięćdziesięcioletnią tradycję globalnego zaangażowania marki w mecenat, wspieranie i kreowanie kultury. BMW znane jest na świecie z partnerstwa z wiodącymi instytucjami i wydarzeniami artystycznymi, takimi jak muzeum Tate Modern w Londynie, opera La Scala w Mediolanie czy targi sztuki Art Basel. Filozofia marki opiera się na wierze w kreatywność, wolność twórczą i sztukę, rozumiane jako obszary, w których rodzą się nowe idee, wizje przyszłości i postępu. Na tych fundamentach powstał również BMW Art Club. Przyszłość to sztuka. Projekt został zainicjowany przez BMW w 2018 roku jako artystyczna platforma przeznaczona do eksperymentowania, łączenia sztuki i nowych technologii – przestrzeń możliwości skierowana do wybitnych twórczyń i twórców interdyscyplinarnych. BMW Art Club. Przyszłość to sztuka odbywa się w rytmie corocznych edycji. Kolejne odsłony projektu realizowane są we współpracy z najważniejszymi polskimi instytucjami kultury, między innymi z Teatrem Wielkim - Operą Narodową, z którym BMW Polska inicjowała szereg różnorodnych i wieloaspektowych aktywności, Narodową Orkiestrę Symfoniczną Polskiego Radia w Katowicach, oraz warszawskim Nowym Teatrem.

W najnowszej, czwartej odsłonie BMW Art Club. Przyszłość to sztuka powraca do Teatru Wielkiego - Opery Narodowej, by przedstawić polskiej publiczności projekt EVOLVER. Dotyka on kluczowego dla całego cyklu zagadnienia: w jaki sposób nowe technologie mogą poszerzać zarówno możliwości artystyczne twórców, jak i nasze rozumienie współczesnego świata oraz miejsca, które zajmuje w nim człowiek.

EVOLVER ma formę multimedialnego doświadczenia VR, podczas którego publiczność przeżywa podzielone na trzy etapy doświadczenie.

- EVOLVER zaczyna się od zaproszenia do medytacji. W specjalnie zaprojektowanej przestrzeni relaksu osoby odwiedzające wystawę mają możliwość wyciszenia się i są wprowadzane w rzeczywistość przedsięwzięcia.
- Medytacja jest wstępem do części głównej wystawy, w której publiczność bierze udział w dwudziestominutowym doświadczeniu VR na tle monumentalnej, wielkoformatowej projekcji wideo.
- Trzecia część EVOLVER pomyślana jest jako epilog i proponuje przestrzeń do refleksji nad przeżytym doświadczeniem. Ma formę galerii, w której eksponowane są cyfrowe prace stworzone przez artystów Marshmallow Laser Feast, a także udostępnione są teksty oraz wideo poszerzające narrację wystawy.

Marshmallow Laser Feast to londyński kolektyw założony przez twórców różnych dziedzin w celu eksperymentowania z interdyscyplinarnymi możliwościami, które współczesnym artystom oferują nowe technologie. MLF jest jednym z czołowych światowych kreatorów wystaw immersyjnych, projektów multimedialnych i doświadczeń VR. Artyści współpracują z instytucjami kultury (między innymi Barbican Art Center, Saatchi Gallery), teatrami (Royal Shakespeare Company) oraz festiwalami (Tribeca). Różnorodne projekty MLF mają wspólny mianownik – refleksję nad tym, w jaki sposób nowe technologie, takie jak robotyka, dynamiczne rzeźby świetlne, złożone systemy laserowe czy środowiska budowane w rzeczywistości wirtualnej, są w stanie wzbogacić estetyczne doświadczenia odbiorców, ale też poszerzyć ich zrozumienie świata i relacji, w jakie wchodzi z nim człowiek.

Twórcy MLF są w pełni świadomi, że rozwój współczesnej cywilizacji odbywa się na tle zagrożeń ekologicznych i problemów, które rodzi ekspansja ludzkości w dobie antropocenu – pierwszej epoki w dziejach świata, w której nasz gatunek zaczął wpływać na kształt planety na skalę geologiczną. Współzałożyciel oraz dyrektor kreatywny MLF, Barnaby Steel, zauważa, że technologie audiowizualne, takie jak VR, mogą służyć do ucieczki od rzeczywistości i do pogrążania się w sztucznych światach oderwanych od realnych problemów. Podkreśla jednak, że te same technologie można wykorzystać w odwrotnym celu. Nowe cyfrowe narzędzia pozwalają bowiem nie tylko oglądać, lecz także poznawać świat w sposób, który jeszcze niedawno był trudny do wyobrażenia. Przy umiejętnym, odpowiedzialnym wykorzystaniu technologia potrafi zbliżyć nas do rzeczywistości, budować i pogłębiać więzi, które nas z nią łączą. Siłą nowych technologii jest możliwość tworzenia immersyjnych doświadczeń, które przeżywa się na poziomie zarówno intelektualnym, jak i emocjonalnym, a nawet cielesnym – odbiera się je wszystkimi zmysłami.

Ta filozofia stanowi również podwaliny EVOLVER. Bohaterem tego projektu jest oddech. W rzeczywistości wirtualnej odbywamy niezwykłą podróż w głąb ludzkiego ciała. Naszym przewodnikiem jest nabierane w płuca powietrze. Podążając jego śladem, wędrujemy aż do celu, gdzie znajduje się pojedyncza komórka organizmu – żywy mikrokosmos, w którym odbija się struktura wszechświata.

EVOLVER ukazuje głęboki wymiar oddechu, będącego czymś więcej niż dostarczaniem organizmowi tlenu. Ziemska atmosfera stanowi wspólne dobro żyjących na Ziemi istot i

zarazem ich wspólne dzieło. Wdychając powietrze, wciągamy do płuc oddech roślin, łączymy się ze światem i pozwalamy, by przenikał nasze ciało i wszystkie jego komórki. MLF wierzy, że uświadomienie sobie tego faktu poprzez immersyjne artystyczne przeżycie jest krokiem w kierunku odzyskania jedności z naturą. Doświadczenie jej prowadzi zaś do rozwoju poczucia odpowiedzialności za makrokosmos przyrody, którego jesteśmy częścią.

Projekt MLF opiera się na solidnym naukowym fundamencie. Artyści rozwijali EVOLVER we współpracy z uczonymi z placówek badających funkcjonowanie ludzkiego organizmu. Wśród instytucji wspierających projekt znalazły się Fraunhofer Institute for Digital Medicine MEVIS, the Allen Institute for Cell Science oraz Buck Institute for Research on Aging. Przy tworzeniu wystawy EVOLVER artystom MLF przyświecała misja przekazania naukowej wiedzy i jednocześnie nadania jej artystycznej formy, która pozwala zmienić suchą informację w poruszające, estetyczne i duchowe przeżycie. Ogromną rolę w kształtowaniu tej formy na najwyższym artystycznym poziomie odegrali zaproszeni do współpracy twórcy. Jednym z producentów projektu został reżyser Terrence Malick, żywa legenda kina, twórca znany ze zdolności do ukazywania w filmowych opowieściach duchowego wymiaru ludzkiej egzystencji i autor kultowych filmów, takich jak *Badlands*, *Cienka czerwona linia* czy *Drzewo życia*. To właśnie za sprawą Malicka do zespołu tworzącego EVOLVER dołączyła Cate Blanchett. Wybitna, obdarzona niezwykłą charyzmą aktorka, przyjęła rolę narratorki – jej głos prowadzi odbiorczynie i odbiorców przez VR-owe doświadczenie. Tekst, który wygłasza Blanchett, napisała uznana i wielokrotnie nagradzana poetka Daisy Lafarge. Tłem wizualnych doznań przeżywanych podczas seansu jest ścieżka dźwiękowa, zbudowana z utworów muzycznej drużyny marzeń. Znaleźli się w niej: gitarzysta zespołu Radiohead, Jonny Greenwood, a także Meredith Monk, Jóhann Jóhannsson, Howard Skempton oraz Jon Hopkins.

Budując EVOLVER, artyści z MLF szukali równowagi między różnymi wymiarami projektu – estetycznym, naukowym, wizualnym, dźwiękowym – tak by stworzyć w wirtualnej rzeczywistości uniwersum, które jest prawdziwe, a jednocześnie piękne, oddziałujące na zmysły, emocje i kreujące przestrzeń do intelektualnej refleksji. EVOLVER nie powstałby bez niezwykle szczegółowych skanów ludzkiego ciała, które umożliwia współczesna medycyna, a także bez silników rzeczywistości wirtualnej najnowszej generacji, które pozwalają odbyć podróż w głąb tego ciała. Dopełnieniem jest ludzki oddech wyznaczający rytm narracji. Artyści inspirowali się tu ćwiczeniami oddechowymi i technikami medytacyjnymi pochodzącymi z różnych kultur i epok. Wiele z nich ma starożytne korzenie i zarazem uniwersalny charakter. To ważny wymiar projektu; EVOLVER jest powrotem do głęboko zakorzenionej w ciele oraz duchowej tradycji wiedzy na temat relacji człowieka ze światem. W toku rozwoju cywilizacji ulegała ona zapomnieniu, ale nigdy nie przepadła – dziś odzyskujemy do niej dostęp za pomocą technologii, które pozwalają nam od nowa przeżyć i zrozumieć doświadczenia najbardziej podstawowe, a zarazem najważniejsze dla ludzkiej egzystencji.

Więcej informacji o BMW Art Club. Przyszłość to sztuka: <https://www.bmw.pl/artclub>